

De Rita Pierson School voor Waarderend Onderwijs

Waarom deze school:

In het onderwijs heerst het deficiëntie-denken. De focus ligt vaak op tekorten. Er wordt vooral aandacht besteed aan wat er niet is, wat er mis is, wat fout is en wat een probleem is. Het is volkomen logisch dat dit ontstaan is vanuit een beroep dat van oudsher gericht is op beleren en corrigeren. De keerzijde is dat van daaruit iedereen in het onderwijs te kort wordt gedaan: kinderen, leerkrachten, schoolleiders en ouders. Kenmerkend voor het deficiëntie-denken is bijvoorbeeld de normerende blik en de labeltjes die kinderen opgelegd krijgen wanneer zij daarvan te sterk afwijken. Als wij op basis daarvan problemen gaan onderzoeken, vinden we vooral meer problemen, onmacht en handelingsverlegenheid.

Het is evenwel de opdracht van het onderwijs om het potentieel van kinderen tot bloei te brengen. Het gedachtegoed en de werkwijze van Appreciative Inquiry (Waarderend Onderzoeken), sluit daar naadloos bij aan. Het is de kunst en kunde van het vragen stellen over het potentieel van een individu, team of organisatie zodanig dat het volledig tot bloei komt. Wanneer deze aanpak vertaald wordt naar Waarderend Onderwijs, krijgen leerlingen, leerkrachten, ouders en schoolleiders inzichten in handen die er voor zorgen dat het beste uit kinderen naar boven komt.

De focus gaat daarin steeds uit naar 'het beste', naar pieken in prestaties en welbevinden. Want de beste momenten laten zien wat het potentieel zou kunnen zijn en wat heeft geholpen om dat naar boven te krijgen. Als je succes gaat onderzoeken, vind je meer succes. Als je plezier gaat onderzoeken, vind je meer plezier. Mensen leren niet van hun fouten. Zij leren pas als zij weten hoe het beter kan. Zij leren van succes en progressie en de evaluatie daarvan. Zij leren van de goede voorbeelden om hen heen, van de juiste antwoorden en het begrip dat ontstaat wanneer die geanalyseerd worden. Steeds weer proberen, vallen en opstaan, hoort daar onlosmakelijk bij, zolang we er maar bij stilstaan hoe het komt dat ons iets gelukt is. En natuurlijk is succes geen garantie en bereik je soms niet met kinderen wat je het liefste zou willen. Een leerkracht op een school voor Waarderend Onderwijs accepteert mislukkingen, maar geeft nooit de hoop op en blijft geloven in het potentieel van het kind, de ouders, de collega's en de samenwerking. Uiteindelijk kan het niet anders dan dat eruit gaat komen wat erin zit.

Goede samenwerking tussen leerkracht, leerling en ouders is essentieel om tot een gemeenschappelijk beeld te komen van het potentieel van het kind en om te ontdekken wat werkt om dat tot bloei te brengen door de gezamenlijke ervaringen te onderzoeken. In de onderlinge samenwerking tussen leerkrachten worden successen gedeeld en nieuwsgierig onderzocht. De schoolleiders hebben de opdracht om steeds de focus te blijven sturen naar het positieve, naar wat er werkt. Een school voor Waarderend Onderwijs is een school waar het leren centraal staat, voor en door iedereen.

Wie is Rita Pierson

Rita Pierson is een Amerikaanse leerkracht die in een TED-filmpje inspirerend uitlegt hoe je als leerkracht in het onderwijs hoort te staan op een manier die volledig past bij Waarderend Onderwijs. Zij is een rolmodel. En rolmodellen horen bij de waarderend aanpak.

http://www.ted.com/talks/rita_pierson_every_kid_needs_a_champion?language=nl

Wat is Waarderend Onderwijs?

Aanhaken bij intrinsieke waarden en drijfveren van kinderen

Waarderend Onderzoeken begint altijd bij de vraag: waar wil je meer van? Wat zou je willen laten groeien en ontwikkelen? Waarderend Onderwijs begint dus altijd bij de vraag: wat zou je willen leren? En om aan te haken bij de intrinsieke motivatie van kinderen: Waarom is dat voor jou belangrijk om te leren? Op basis daarvan worden kinderen zich bewust wat voor hen belangrijk is om te leren om in deze maatschappij goed te functioneren. Leerkrachten mogen er op vertrouwen dat leerlingen daar zinnige antwoorden op hebben, want zij willen juist onderdeel uitmaken van die maatschappij en daar met plezier en succes hun plek in vinden.

In het huidige onderwijs zijn normen heel belangrijk. Alles wordt afgezet tegen normen, standaarden en eindtermen die kinderen moeten halen. Deze zijn heel nuttig om te zien waar een kind staat, waar een groep staat en waar een school staat. Het is een middel om progressie te toetsen. De norm is echter nooit een doel op zich. Nooit een doel dat motiveert. Daarvoor moet de link gelegd worden met wat voor kinderen waardevol is. Als je van daaruit connectie maakt met wat kinderen willen leren, benut je de innerlijke drijfveren van kinderen om te groeien en te ontwikkelen.

Met vragen de aandacht richten

Onderzoeken is beïnvloeden. Het sturende middel in Waarderend Onderwijs zijn vragen. Vragen sturen de blikrichting van degene die de vraag ontvangt. Leerkrachten en schoolleiders gebruiken dat in Waarderend Onderwijs bewust om de aandacht te sturen op datgene dat motiveert en inzicht geeft in succes. Als een kind het 8 van de 10 keer niet lukt om iets te bereiken, vraag dan die 2 keer dat er een prestatie is geleverd: "Hoe is je dat gelukt?". Als een kind hulp vraagt, omdat het iets niet snapt, begin je met de vraag: "Wat snap je al wel?" Dit soort vragen geeft het kind een gevoel van competentie, geeft de leerkracht inzicht in wat het kind nog nodig heeft, geeft energie en brengt het vraagstuk terug tot de kern.

In gesprek met ouders kunnen leerkrachten in startgesprekken de aandacht richten op het potentieel van het kind om daar inzicht in te krijgen. Wanneer is uw kind op zijn best? Wanneer heeft het veel plezier? Wat is een prestatie waar uw kind trots op is? Hoe is uw kind dat gelukt? Door het beste van het kind te onderzoeken, ontstaat een gezamenlijk beeld van het potentieel. Juist wanneer je tegen problemen aanloopt, is het essentieel om deze aanpak met grenzeloze nieuwsgierigheid door te blijven voeren. Het ontdekken van de gebruiksaanwijzing (hoe leert dit kind) is dan nog belangrijker en het essentieel om dat in gesprek met de ouders en het kind te ontdekken. Als een kind lezen niet leuk vindt, wat vond het dan tot nu toe nog het leukste om te lezen? Wat was daar zo leuk aan? Wat zou het dan het liefste willen lezen?

Schoolleiders richten de aandacht van leerkrachten eveneens met hun vragen. In functioneringsgesprekken worden bijvoorbeeld de hoogtepunten van het jaar besproken en wat de leerkracht daarvan geleerd heeft. Wat is je beste les geweest? Wanneer heeft jouw klas met het meeste plezier dingen geleerd? De schoolleider nodigt ook de collega's uit om dergelijke ervaringen onderling te delen. Op deze wijze wordt de kwaliteit van het onderwijs steeds beter.

Een positieve leeromgeving

Mensen leren alleen in een omgeving waarin positiviteit heerst. Barbara Fredrickson heeft de waarde van positieve emoties onderzocht als het gaat om leren. In negativiteit leren wij niets. Dan sluiten wij ons af. Dan gaan wij vluchten, vechten of bevriezen. Bij positiviteit gaat onze mind open. Dan staat wij open voor

---

ervaringen en nieuwe inzichten. Dan staan wij open voor wat anderen te vertellen hebben. De meeste mensen weten zeer goed wat zij niet kunnen. Wij hoeven niet geconfronteerd te worden met ons falen door anderen. In onze blinde vlek zitten veel eerder onze kwaliteiten. Wij hebben anderen nodig om die te ontdekken. Wij hebben positiviteit nodig om te groeien en te ontwikkelen.

In Waarderend Onderwijs wordt bijvoorbeeld niet het aantal fouten benadrukt, maar juist de zaken die goed zijn gegaan. Fouten worden wel bekeken, maar dan vanuit het perspectief hoe het beter had gekund. Kinderen kijken hun eigen werk na. Kunnen zij vanuit de goede antwoorden begrijpen wat zij beter hadden kunnen doen? Als er progressie wordt gemaakt, wordt dat bedrukt. Iets is niet 'nog steeds onvoldoende', maar je bent vooruit gegaan van 2 naar 4 goede antwoorden. En een keer een terugslag is niet erg, want een dip vindt plaats in iedere weg naar progressie. De leerkracht is er daarbij van overtuigd dat kinderen hun best doen, omdat zij willen leren. Dat wordt nooit in twijfel getrokken.

Leren in relaties

In Waarderend Onderwijs zijn relaties heel belangrijk. Mensen leren alleen zichzelf en de wereld begrijpen door hun relatie tot anderen. Al het leren vindt plaats in de interactie met anderen, hoe die interactie ook wordt vormgegeven. De uitwisseling van beelden, ervaringen, gedachten, conclusies, gevoelens, etc. hebben wij nodig om te reflecteren en tot inzicht te komen. In Waarderend Onderwijs voeren leerkrachten gesprekken met individuele leerlingen om op hun eigen leerproces te reflecteren. Samen gaan zij ontdekken wat werkt bij dat kind.

Leerkrachten voeren ook gesprekken met de klas over het leerproces, zodat men ook op groepsniveau bewust is van wat er werkt. Lessen worden geëvalueerd: wat was het beste van deze les? Wat heeft jullie in het bijzonder geholpen? Wat vond je er leuk en interessant aan? Op deze wijze ontstaan gemeenschappelijke waarden die uit de kinderen zelf komen en die zij onderling willen handhaven. Orde is dan iets dat de kinderen zelf gaan creëren omdat zij het belangrijk vinden.

En al eerder werd uiteengezet hoe leerkrachten, ouders en schoolleiders met elkaar in gesprek kunnen gaan om in hun onderlinge relatie te leren en te ontwikkelen.

Dromen realiseren

Waarderend Onderwijs is een proces waarin continu het toekomstbeeld van het potentieel van het kind zich verder ontwikkelt. Door de onderlinge gesprekken en relaties is dat zo veel mogelijk een gemeenschappelijk beeld. Het is ook altijd een positief beeld. Dat kan gaan over iets dat een kind op een korte termijn zou willen leren, maar het kan ook om een droombeeld gaan in een verre toekomst. Hoe concreter het kind en iedereen eromheen de gewenste doelen voor ogen heeft en daar dezelfde gemeenschappelijke taal in spreekt, hoe eerder dat doel bereikt wordt. Daarbij wordt vanuit Waarderend Onderwijs soms al gehandeld alsof het al zo is. Als je een kind dat lastig gedrag vertoont, als lastig blijft benaderen, gaat er niets veranderen. Als je een kind dat lastig gedrag vertoont, benadert als een lief kind dat graag wil leren om zich beter uit te drukken, dan gaat dat kind dat met jou hulp leren. Leerkrachten en schoolleiders op een school voor Waarderend Onderwijs blijven altijd geloven in het potentieel van kinderen en geven de hoop nooit op. Zij zijn grenzeloos nieuwsgierig naar wat er werkt bij het kind, willen graag weten hoe een kind leert, blijven vragen stellen, zodat dromen gerealiseerd worden.

Schoolleiders zijn op een zelfde manier met hun leerkrachten en hun school bezig. Met leerkrachten bespreken zij de droom van het ambacht. Wat is het ideaal dat zij zelf voor ogen hebben? Hoe dicht zijn zij al bij dat ideaal? Wat is het volgende dat zij willen leren? In de manier van sturen is de schoolleider voorbeeldig voor de leerkrachten en zijn de leerkrachten voorbeeldig voor de kinderen.

Meer informatie:

Bovenstaande uitwerking is slechts nog een beperkte uitwerking van het concept van Waarderend Onderwijs. Het bevat in ieder geval de belangrijkste uitgangspunten.

Meer inzicht in de manier waarop gewerkt wordt op een school voor Waarderend Onderwijs, vindt u op www.drivesatschool.nl. Daarop is het e-book te vinden: "Minder hard werken, meer resultaat. – Het effect van waarderende functioneringsgesprekken in het onderwijs." Ook zijn er blogs te vinden over waarderend leidinggeven, over waarderende oudergesprekken en over de wijze waarop de waarderende aanpak werkt.